

KNOOPPUNT ONDERWIJS
EDUCATIEVE SOFTWARE

De Duitse schat

- Tekeningen gemaakt door leerlingen van groep acht van OBS Het Driespan uit Enkhuizen, locatie Klaverweid
- Verhaal geschreven door J.C. Sandstra
- Samengesteld door Knooppunt Onderwijs Educatieve Software

De Duitse Schat

Inleiding

De Duitse schat is een waar gebeurd verhaal dat zich afspeelt in het begin van de jaren zeventig van de vorige eeuw. Hoewel de namen van de hoofdrolspelers zijn veranderd, zijn de getoonde documenten, zoals persoonsbewijzen en de brief, de echte documenten waarvan de inhoud wordt gebruikt in het verhaal.

Deze documenten maken verder deel uit van het boek "[Een zusje in de oorlog](#)" dat in 2014 is uitgebracht.

De bedoeling van het verhaal is iedereen die het leest, te laten nadenken over wat voor hem of haar echt belangrijk is. Iets van grote waarde, maar vaak geen geld. Dat is wat in het verhaal de uiteindelijke schat is.

De vraag is nu aan de lezer:

wat is JOUW schat?

Jaap en Roy zijn al jaren dikke vrienden. Samen zitten ze op school en ook na school doen ze alles samen. Op een dag komt Roy het huis van Jaap binnengestormd.

Helemaal van
boven klinkt
het "hiehier."
Snel rent Roy
de trap op
naar de kamer
van Jaap.

"Moet je horen waar ik nu achter ben gekomen. De Duitsers hebben in de oorlog een schat gestolen en hier in de buurt begraven. Het is echt waar want de vader van mijn oom die z'n dochter heeft een buurvrouw en haar man heeft het zelf gezien!"

Vol ongeloof keek Jaap naar Roy, "een schat zei je?" "Ja, een schat." Jaap keek Roy nog eens aan en dacht na over wat hem net was verteld. Als Roy dat zegt moet het wel zo zijn want liegen, dat deden ze niet tegen elkaar.

"Maar waar moet die schat dan liggen?"

"In het bos van de pastorie, en ik weet precies waar. Zullen we gaan kijken?"

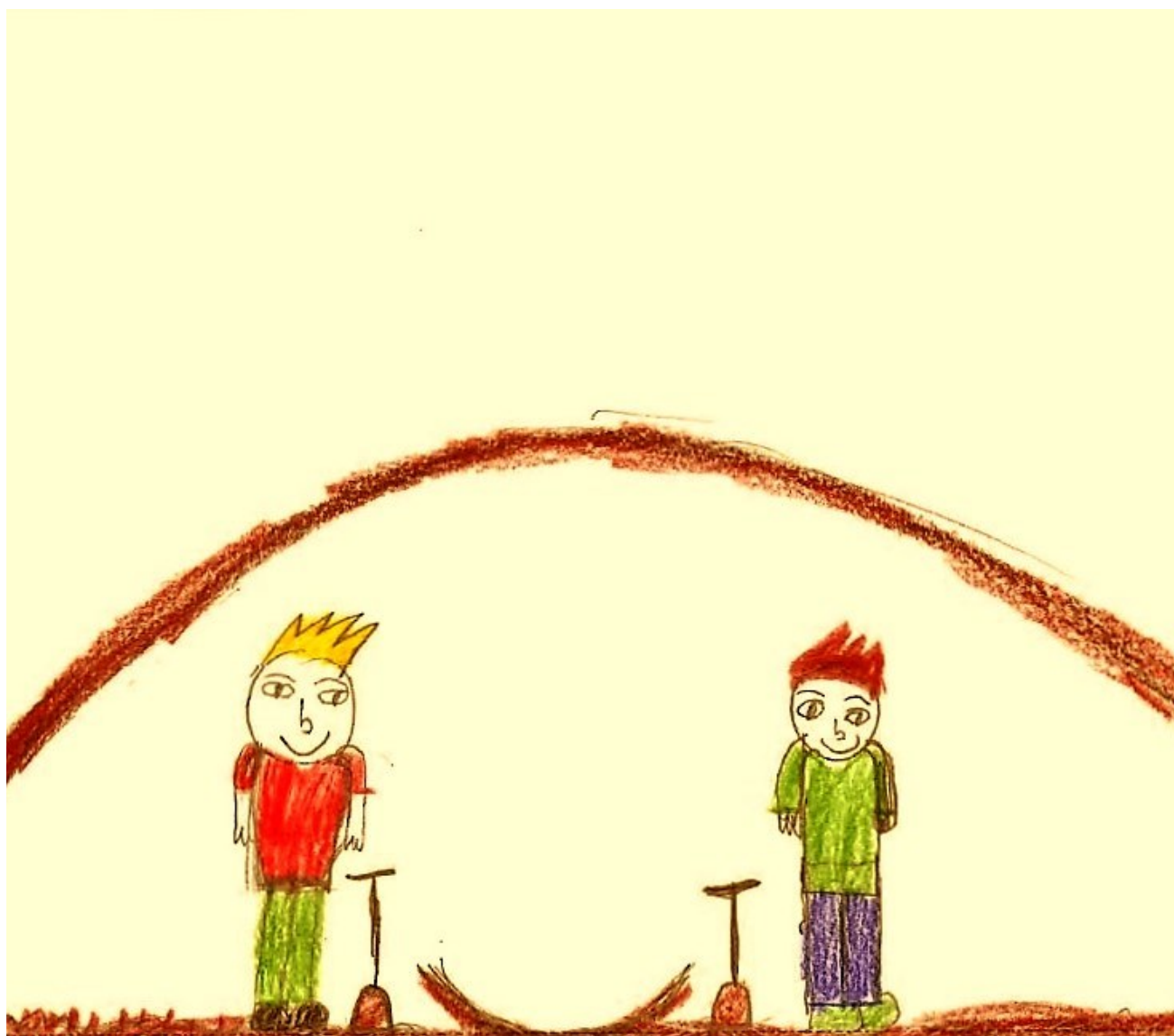
Samen liepen de twee jongens naar het bos aan de overkant van de weg. Nog niet helemaal zeker van zijn zaak vroeg Jaap: "maar waar moet die schat dan liggen?"

Roy keek even om zich heen en wees toen naar een plek in het bos

Jaap keek en knikte. “Nou achter die bult is een kuil en daar ligt de schat. De Duitsers hadden zoveel haast dat ze niet meer genoeg tijd hadden om de kuil helemaal dicht te gooien. Daarom is die bult er ook nog.”

Jaap dacht hier nog eens over na. Het verhaal was zo logisch dat het wel waar moest zijn. “Zullen we gaan graven?” Vroeg Roy. “Ja natuurlijk”, antwoordde Jaap. Snel liepen de twee terug naar huis om voor hen allebei een schep te halen. Nog geen vijf minuten later waren ze aan graven.

Terwijl ze zo druk bezig waren, hoorde Jaap ineens het gepruttel van een auto. Dit geluid kende hij goed. Het was het geluid van een bekende auto. O jaaaa, opa en oma zouden komen! Snel rende hij terug naar de weg en begroette wild zijn grootouders.

“Opa, we zijn een schat aan het opgraven van de Duitsers uit de oorlog zei Jaap. Hij ligt hier in het bos en Roy wist waar van een oom zijn familie of zo. Maar die had het gezien, dus het is echt waar! Nou ik ga weer hoor doe!”

En weg was Jaap, weer terug naar het bos. Anderhalf uur later komt Jaap weer thuis. Onder de modder en met een verhit hoofd rent hij op opa af. "Kijk opa", en hij liet wat zien. Opa kijkt naar het klompje gele klei en een stukje metaalen waterleidingpijp dat hem wordt getoond.

Verbaasd kijkt Jaap hem aan.

“Ziet u dat dan niet? Dit ijzer is van de kist waar de schat in zit, alleen hebben we de kist zelf nog niet gevonden. En die gele grond is geel omdat er allemaal stofgoud in zit vanuit de schat.”

“Juist nou zie ik het Ook” zei opa

“Morgen gaan we verder met Graven”, zei Jaap, “misschien vinden we de schat dan wel, maar nu gaan we voetballen.”

Nadat Jaap terug was gekomen van het voetballen en er door de familie gegeten was had Opa nog een mededeling voor Jaap.

“Als je weer eens bij ons komt logeren, zal ik je nog een schat laten zien bij ons thuis. Die heeft ook met de Duitsers te maken.”

Een maand later ging Jaap logeren bij opa en oma. Eindelijk was het zo ver! De schat van opa en oma kon eindelijk door hem bewonderd worden. Na de eerste begroeting was dan ook het eerste wat hij vroeg:

“Opa, waar is de schat nu?”

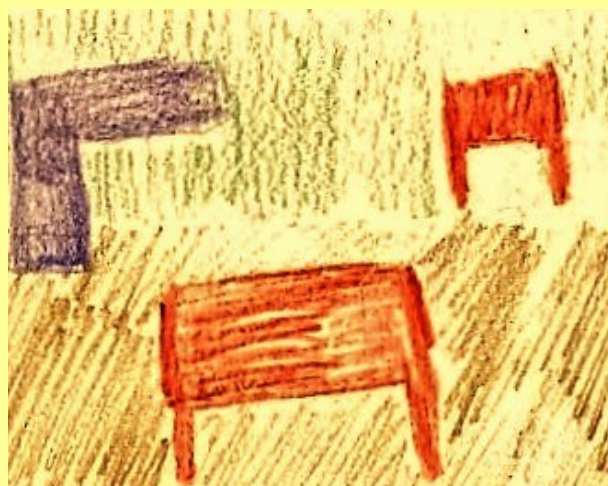
Opa keek hem aan en vroeg: "welke schat?" "Nou de Duitse schat natuurlijk", zei Jaap. "O ja nou weet ik het weer. Weet je wat we doen, we drinken eerst een kopje thee en dan gaan we zoeken." Zo snel als hij kon dronk Jaap zijn thee op en wachtte ongeduldig op opa. Toen ook opa zijn kopje leeg had begon de speurtocht.

"Is het op zolder opa? Of in de brandkast? Vroeg Jaap"

"Nee, het is hier in de kamer." zei opa.

In de kamer? Wat een vreemde plaats voor een schat dacht jJaap

Snel keek hij de kamer rond. Waar zou het toch zijn?

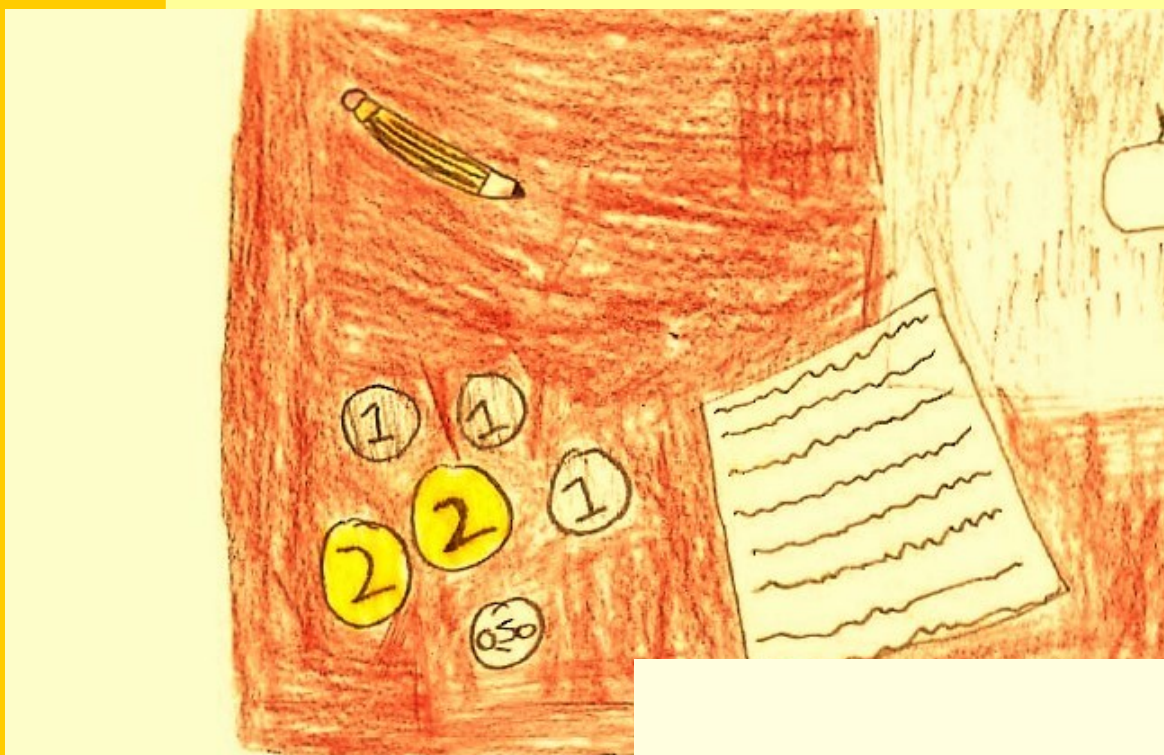

Opa knikte. De onderste lades werden onmiddellijk onderzocht, maar helaas, niets! De klep werd geopend en... weer niks! "Nou volgens mij zit het er niet meer in hoor opa, ik zie niks."

Opa lachte wat en wees in het bureau. "Daar, daar moet je zoeken." Jaap keek nog eens goed maar kon niets ontdekken. Opa liep naar het bureau en stak zijn hand erin. Hij klikte iets aan en schoof een balkje weg. Het balkje werd steeds groter. Het was een geheim laatje. Met het laatje in de hand liep opa terug naar de tafel. "Hier zit de schat nu in" zei hij.

Een beetje teleurgesteld keek Jaap naar het kleine laatje. Dat kon nooit veel wezen. Voorzichtig draaide opa het laatje om en rinkelend vielen er wat munten op tafel, samen met wat papiertjes. Dus toch een schat dacht Jaap, kijkend naar de munten.

*“Het is wel een kleine schat,
hé opa?” zei Jaap*

“O, maar die munten zijn niet de echte schat hoor Jaap, de papiertjes die zijn de echte schat”, zei opa. Vol ongeloof keek Jaap naar de papiertjes. Het leken wel een soort paspoorten en een briefje. “Kijk”, zei opa, “dit zijn persoonsbewijzen uit de oorlog.”

“Dat is een soort paspoort dat we altijd bij ons moesten hebben van de Duitsers. Zo konden ze altijd zien wie we waren en of we wel of niet Joods waren. Bij oma staat er op dat het gaat om het tweede exemplaar. Weet je hoe dat komt?”

“Dat is niet zo moeilijk. Opa heeft hem eerst gekregen en oma daarna!” dacht Jaap

“Nee, dat is het niet”, zei opa. “Die twee bij oma betekent dat het haar tweede persoonsbewijs is. Ze had de eerste weggegeven. Weggegeven aan een andere mevrouw waar door de Duitsers naar gezocht werd omdat ze Joods was. Van die mevrouw kregen we na de oorlog dat briefje.”

Voorzichtig en een beetje onder de indruk pakte Jaap het briefje vast en las:

Amsterdam, 28 mei '45

Geachte mevrouw Onverwagt, Ongeveer twee jaar geleden, verwisselde ik van naam met de Uwe en noemde ik mij: Trijn Onverwagt, volgens de gegevens op Uw persoonsbewijs. Foto, vingerafdrukken e.a. werden veranderd. Ik moest veiligheidshalve van woonplaats verwisselen en woonde bij andere goede Nederlanders in, met mijn man, in Heiloo, Beverwijk en ten laatste de langste tijd in Heemskerk. Er was wel eens gevaar, een andere keer stierf onze gastvrouw en zodoende moesten we dan wel van adres verwisselen. Met al die goede brave mensen, sloten we vriendschap.

Handwritten note on aged paper, dated 28 mei '45, addressed to 'Geachte M. Onverwagt'. The text is written in cursive and matches the typed text on the left. It discusses the author's name change to Trijn Onverwagt, their stay with various Dutch families in Heiloo, Beverwijk, and Heemskerk, and expresses gratitude for their help and safety during the war.

Dat we nu weer in Amsterdam gezond terug konden keren en onze kinderen weer mochten omhelzen is een groot geluk. Dat we voor de rest alles kwijt zijn, is wel lastig maar doet ons weinig omdat we voor elkander behouden zijn gebleven. We hebben het nu erg druk met 't zoeken naar een woning, bekenden te bezoeken en van alles te verzorgen. U behoort dan ook bij de eersten die ik schrijf. Voornamelijk om U heel hartelijk te bedanken voor Uw grote daad van menslievendheid door "t verloren gaan" van Uw persoonsbewijs indertijd. Het gaf me zo'n rustig gevoel dit te bezitten, zonder dit had ik niet kunnen onderduiken. Zonder de hulp van U en Uw gelijken waren we niet behouden gebleven. Tevens wens ik U, Uw man (mogelijk Uw gezin?) geluk met onze bevrijding.

Wat een verademing dat de moffen er nu eindelijk uit zijn!

Wat een dieptreurige, ellendige tijd ligt er achter ons! Maar 't leven eist ons weer op voor onze kinderen, onze medemensen, en we beginnen met goede moed! In geval U, juffrouw Meijers, de dochter van de dominee door welke bemiddeling ik Uw kaart kreeg, mocht ontmoeten, wilt u haar dan onze beste groeten overbrengen.

U het beste toewensend en nogmaals dankend,

A. Pos-Zeldenrust

P.S. Nog mijn hartelijke gelukwensen met Uw verjaardag! Wanneer het verkeer normaal was geweest, dan was ik u vast dien dag persoonlijk komen gelukwensen!

Trots op zijn oma en met een blij gevoel over dat het goed was gekomen met die mevrouw, legde hij het briefje neer. Een ding begreep hij alleen niet.

Hoe kan dit nu een schat zijn? Een schat is toch van zilver en goud?

Hij vroeg het aan opa, en die antwoordde met:

“Een echte schat kan niemand afnemen, als jij iets kan betekenen voor een ander, iemand kan helpen of gelukkig maken geeft dat een heel erg goed gevoel. Dat gevoel heeft dat briefje ons ook gegeven. Een gevoel van menselijkheid en dat is onze grootste schat. Ook de Duitsers hebben ons dat niet af kunnen nemen”.

Jaap dacht hier over na, en langzaam, heel langzaam begon hij het te begrijpen.

Wat een schat!

Wil je ook het luisterverhaal horen?

Ga dan naar:

www.knooppuntonderwijs.nl

Wat is jouw schat?